

E. U. de Enfermaría (Meixoeiro)

(*)
(*)

Guía

Grao en Enfermaría

Materias

Curso 2

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V52G140V01201	Introdución á enfermaría clínica	1c	6
V52G140V01202	Ética e lexislación	1c	6
V52G140V01203	Farmacoloxía e dietética	1c	9
V52G140V01204	Enfermaría clínica I	1c	9
V52G140V01205	Enfermaría clínica II	2c	6
V52G140V01206	Enfermaría comunitaria II	2c	9
V52G140V01207	Xestión de enfermaría	2c	6
V52G140V01208	Prácticas clínicas I	2c	9

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Introdución á enfermaría clínica				
Materia	Introdución á enfermaría clínica			
Código	V52G140V01201			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Vázquez Gallardo, Rafael			
Profesorado	Vázquez Gallardo, Rafael			
Correo-e	rafael.vazquez.gallardo@sergas.es			
Web	http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	O obxectivo desta materia é que o alumno adquira coñecementos xerais sobre o enfermar humano, antes da aprendizaxe pormenorizada das enfermidades que se adquirirá nas materias de Clínica. Estudaranse as potenciais causas de enfermidade, os mecanismo polos que actúan de forma nociva (patogenia) e os trastornos que se producen na función dos órganos e sistemas (fisiopatología). Tamén se introducirán os diferentes procedementos de enfermería e estudarase o soporte vital básico e avanzado.			

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saude
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicaciones éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
B18	Aplicar estratexias para adoitar medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribuan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidad e avanzada e/ou terminal
C2	Coñecer o uso e a indicación de produtos sanitarios vinculados aos coidados de enfermaría.
C9	Coñecer os procesos fisiopatolóxicos, as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.
C18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría
C28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde
D1	Capacidade de analise e sintese
D2	Capacidade de organizacion e planificación
D3	Capacidade de xestion de la informacion

D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacions interpersoais
D7	Razoamento critico
D8	Aprendizaxe autonomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espiritu emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber as principais causas do enfermar humano (etioloxía) e os mecanismos polos que estes actúan de forma nociva (patoxenia)	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B12 B16	C2 C9 C28 C29	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Ser capaz de identificar os principais síntomas que se asocian á enfermidade e os signos que se detectan ao realizar a exploración física do paciente (semioloxía)	A1 A2 A3 A4 A5	B2 B3 B12	C18	
Ser capaz de aplicar as principais técnicas diagnosticas e as normas de actuación de enfermaría en cada unha delas		B6 B14	C2 C9 C28 C29	
Ser capaz de utilizar adecuadamente os produtos sanitarios		B9 B14 B17 B18	C2 C9	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Ser capaz de identificar as enfermidades producidas por axentes físicos			C2 C29	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11

Contidos

Tema	
Tema 1. Causas de lesión celular	- Patoloxía do envellecemento - Patoloxía inducida por tóxicos - Patoloxía tumoral - Patoloxía da herdanza - Outras causas de lesión

Tema 2. Valoración e diagnóstico de signos e síntomas de enfermidade	- Dor. Tipos e características. A dor abdominal, torácico, cefalea e dor facial, lumbalxia. - Calafríos e febre - Síncope e convulsións - Vertixe - Alteracións da conciencia (confusión, estupor, coma) - Disnea - Tose e hemoptisis - Cianosis e ictericia - Edema. Ascitis - Náuseas e vómitos - Perda/ganancia de peso - Alteracións do hábito intestinal - Hemorraxias - Alteracións do ritmo cardíaco e da tensión arterial
Tema 3. Introducción a patoloxía	Recordo fisiolóxico e introducción a patoloxía - Aparello respiratorio - Aparello circulatorio - Aparello nefrourinario - Sistema endocrinolóxico
Tema 4. Valoración de enfermaría do paciente ambulatorio, ingresado e en urxencias	- Valoración xeral - *Anamnesis - Recordo da valoración de constantes vitais - Exploración física por órganos e sistemas
Tema 5. Electrocardiografía e outras técnicas afíns. Monitorización hemodinámica. Parada cardiorrespiratoria	- Seminario de interpretación ECG - Arritmias cardíacas de atención urxente - Monitorización
Tema 6. A obtención de mostras analíticas e o seu procesamento	- Mostras de sangue - Mostras de ouriños, feces, esputos - Aspirados - PAAF. Biopsias - Outras mostras biolóxicas menos frecuentes - Análises de laboratorio máis frecuentes con cada tipo de mostra
Tema 7. O paciente con traumatismo	- Mecanismos de lesión - Tipos de fracturas - Avaliación. *Monitorización - Traumatismo cranial - Traumatismo de medula *espinal e pescozo - Traumatismo torácico - Traumatismo abdominal - Traumatismo facial
Tema 8. Vendaxes, inmovilización e traslado de pacientes	- Xeneralidades de vendaxes: material, tipos, complicacións - Vendaxes de fixación - Vendaxes de compresión - Vendaxes de inmovilización - Vendaxe funcional - Taller de vendaxes - Traslado de pacientes intra e extrahospitalarios: transporte no hospital e a outro centro, ambulancias paramédicas, transporte aéreo, preparación do paciente
Tema 9. Material específico de asistencia prehospitalaria de urxencias	- A asistencia prehospitaria urxente - Respiradores de transporte - Material de monitorización - Material de transporte
Tema 10. Produtos sanitarios	- Definición - Clasificación - Normativa
Tema 11. Métodos complementarios diagnósticos	- Clasificación e descrición - Coidados - Complicacións

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	38	82	120
Seminario	4	12	16
Estudo de casos/análises de situacións	3	3	6
Obradoiro	4	0	4

Probas de tipo test	2	0	2
Probas de resposta curta	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Estudo de casos/análises de situacións	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Obradoiro	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades **manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou en grupo que desenvolven os estudantes.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Atención por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante. persoalmente ou mediante email.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante. A asistencia e atención activa valorará a calificación do alumno	10	
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.	5	
Obradoiro	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades **manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou en grupo que desenvolven os estudantes.	5	
Probas de tipo test	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades	20	
Probas de resposta curta	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e breve en base aos coñecementos que teñen sobre a materia	60	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para a evaluación de xullo gardarase a nota de seminarios, obradoiros e sesión maxistral.

Faráse una proba de resposta curta que puntuará o 80 % da nota final.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Brunner y Suddarth, **Enfermería Médico-Quirúrgica**, 12ª,

Jamieson, **Procedimientos de enfermería clínica**, 5ª,

Sheehy, **Manual de urgencia de enfermería**, 6ª,

Morillo, **Asistencia prehospitalaria urgente**, 1ª,

Swearingen, **Manual de enfermería médico-quirúrgica**, 6ª,

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Ética e lexislación/V52G140V01202
Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101
Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Ética e lexislación				
Materia	Ética e lexislación			
Código	V52G140V01202			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Lojo Vicente, María Victoria			
Profesorado	Lojo Vicente, María Victoria			
Correo-e	victoria.lojo.vicente@sergas.es			
Web	http://webs.uvigo.es/direcceuemeixoeiro			
Descrición xeral	Son múltiples os dilemas éticos que encontran os profesionali da enfermaría nas súas tarefas diarias. A través do desenvolvemento da materia pretendese que o estudiantado coñeza os criterios de índole ético e as disposicions de dereito positivo aplicables para que poidan exercer con responsabilidade a súa profesión. O estudiantado de enfermería deberá estar disposto á defensa da persoa no seu dereito á saúde, respectando a dignidade humana, sen discriminacions. Deben saber, que no exercicio da profesión adquiere o compromiso moral de contribuir ao benestar social no medio ambiente onde desenvolva o seu traballo, debendo estar en continua formación profesional, aberta aos avances científicos que contribuan á mellora da calidade de vida das persoas. Debe coñecer, que adquire cos seus actos unha responsabilidade profesional ante a persoa san ou enferma e ante a sociedade.			

Competencias	
Código	
C11	Establecer unha relación empática e respectuosa co/a paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
C12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
C48	Coñecer a lexislación aplicable e o Código Ético e Deontolóxico da enfermaría española, inspirado no Código Europeo de Ética e Deontoloxía de Enfermaría
C49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia
C50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores
C52	Coñecer os coidados paliativos e control da dor para prestar coidados que alivien a situación dos pacientes en situación de enfermidade avanzada e/ou terminal

Resultados de aprendizaxe	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Adquirir capacidades para aplicar os principios da bioetica e os valores eticos	C49 C50 C52
Ser capaz de realizar unha analise ética e deseñar e resolver casos	C11 C12 C48

Contidos	
Tema	
I.- ETICA E BIOETICA	1.1 Definición de ética e moral. 1.2 A Bioética e a súa fundamentación. 1.3 Principios éticos. 1.4 Ética no século XXI

II.- RELACIÓN DA ETICA CON OUTRAS FORMAS DO SABER	2.1 Ética e antrololoxía Ética e socioloxia. 2.2 Éticas contemporáneas: Relativismo Multiculturalismo Cosmopolitismo Humanismo Feminismo
III.- A BIOÉTICA NO EXERCICIO PROFESIONAL	3.1Código deontológico 3.2 Coidados ao final da vida 3.3 A Confidencialidade 3.4 Ética na prescripción 3.5 Obxeción de conciencia 3.6 Seguridad e ética: a dor 3.7 Os Comités de ética.
IV.- LEXISLACIÓN E ENFERMARIA	4.1 Lei 41/2002, de 14 de noviembre: dereitos e deberes dos pacientes. Consentimiento informado. 4.2 Lei de protección de datos. 4.3 Lei de saúde sexual e reprodutiva. 4.4 Lei General de sanidade

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	37	64	101
Estudo de casos/análises de situacións	8	4	12
Foros de discusión	2	8	10
Presentacións/exposicións	5	12	17
Probas de resposta curta	1	4	5
Estudo de casos/análisis de situacións	1	4	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición, por parte do profesorado, dos contidos sobre a materia obxecto de estudo. Bases teóricas e/ou directrices de resolución de casos. Exercicios ou proxectos a desenvolver polo estudantado.
Estudo de casos/análises de situacións	Análise dun feito, problema ou suceso, real ou imaxinario, coa finalidade de interpretalo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Foros de discusión	Debates
Presentacións/exposicións	Exposición por parte do alumnado ante o docente e grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou resultados dun exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentacións/exposicións	O alumnado deberá realizar unha presentación cos medios audiovisuais durante 15 minutos
Lección maxistral	Sesión maxistral A profesora realizará exposicions dos temas incluidos na materia
Estudo de casos/análises de situacións	Realización de analisis de casos dos temas propostos e tratados no temario da materia

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Lección maxistral	Asistencia e participación nas sesións	10	
Estudo de casos/análises de situacións	Planteamento, discusión e resolución de casos	35	

Presentacións/exposicións	O alumnado presentará na aula un tema, durante 15 minutos, con apoio audivisual.	20
Probas de resposta curta	Probas de avaliación consistentes en preguntas curtas relacionadas cos contidos da materia.	35

Outros comentarios sobre a Avaliación

A segunda convocatoria atópase nas mesmas condicións que a primeira

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

A.J Davis, **Ética en enfermería**, 2009

Lydia Feito, **Ética y enfermeria**, 2009

Diego Gracia, **Introducción á Bioética**, 1991

Diego Gracia, **Como arqueros al blanco**, 2004

Diego Gracia, **Procedimiento de decisión en ética clínica**, 2007

Bibliosaude,

Adela Cortina, **Etica de las profesiones**, Mc Graw Hill, 1997

Pilar Antón Almenara, **Comités de ética**, Masson, 1997

Javier Gafo, **Códigos deontológicos y de enfermería**, Universitas, 1994

Ascensión Cambrón Infante, **Funciones y limitaciones de las Comisiones nacionales de bioetica**, Trotta, 1998

Mª Pilar Arroyo, **ëtica y deontología en enfermería**, McGraw-Hill, 1997

Segas, **Bioética**,

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermaría clínica I/V52G140V01204
Introdución á enfermaría clínica/V52G140V01201

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Fundamentos de enfermaría/V52G140V01107

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Farmacoloxía e dietética				
Materia	Farmacoloxía e dietética			
Código	V52G140V01203			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Paradela Carreiro, Adolfo			
Profesorado	Barreiro Pérez, Flora Paradela Carreiro, Adolfo			
Correo-e	adolfo.paradela.carreiro@sergas.es			
Web	http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	Nesta materia estúdase farmacologia e dietetica			

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a sua seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionales como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demáis persoal das organizacións asistenciais
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
C3	Coñecer os diferentes grupos de fármacos, os principios da súa autorización, uso e indicación, e os mecanismos de acción dos mesmos.
C4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
C6	Identificar nutrientes e alimentos onde se atopan
C7	Identificar os problemas nutricionais de maior prevalenza e seleccionar as recomendacións dietéticas axeitadas
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicacion en os coidados de saúde
D1	Capacidade de analise e sintese
D2	Capacidade de organizacion e planificación
D3	Capacidade de xestion de la informacion
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D7	Razoamento critico
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espiritu emprendedor. Creatividade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Ser capaz de diferenciar os diferentes grupos de medicamentos, os principios da súa autorización, uso e indicacións, así como os fundamentos *farmacodinámicos e *farmacocinéticos implicados.	A1 A2 A3 A4 A5		C3 C4	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11
Ser capaz de avaliar os beneficios esperados e os riscos asociados á administración de medicamentos, tanto desde o punto de vista poboacional como do paciente individual.	A1 A2 A3 A4 A5	B9 B10	C8	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11
Ser capaz de aplicar os principios que rexen o uso racional e eficiente da *farmacoterapia.			C4	
Saber realizar pautas e indicacións saudables na poboación sa nas distintas etapas da vida, en función de idade e sexo.		B11 B15 B17	C8	
Saber identificar as situacións de risco nutricional. Saber realizar intervencións nutricionais e establecer pautas e recomendacións na prevención ou tratamento da enfermidade.	A1 A2 A3 A4 A5		C6 C7 C8	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11

Contidos	
Tema	
1F. Conceptos básicos farmacoloxía e fármacos, principios e mecanismos xerais de acción dos fármacos	1F.1 Orixe dos medicamentos. 1F.2 Ensaios clínicos e produtos en fase de investigación. 1F.3 Fontes de información en farmacoloxía. Medicamento baseado na evidencia 1F.4 Consideracións bioéticas e económicas na farmacoterapia 1F.5 Farmacogenética e novas tendencias en farmacoloxía
2F. Farmacocinética e farmacodinamia dos medicamentos	2F.1 Farmacocinética dos medicamentos: Absorción, Distribución, Metabolismo. 2F.2 Eliminación. Implicacións clínicas. 2F.3 Fundamento da posología e do réxime posológico. 2F.4 Farmacodinamia dos medicamentos: mecanismos de acción dos fármacos, unión a receptores.
3.F. Farmacocinética dos medicamentos: Absorción, distribución, metabolismo, eliminación, implicacións clínicas.	3F.1 Principios xerais que rexen a absorción, distribución, metabolismo e eliminación dos medicamentos. 3F.2 Implicacións clínicas das alteracións na farmacocinética dos medicamentos
4F. Farmacodinamia dos medicamentos	4F.1 Principios xerais dá farmacodinamia dous medicamentos 4F.2 Mecanismos de acción dous fármacos, unión aos receptores. 4F.3 Implicacións clínicas dás alteracións dá farmacodinamia dous medicamentos
5.F. Fundamento da posología e do réxime posológico	5F.1 Modelos compartimentales 5F.2 Modelos matemáticos adaptados á administracion dunha dose única de fármaco. 5F.3 Administración repetida de fármacos. 5F.4 Expresión e manexo de concentracións en solucións de medicamentos 5F.5 Utilización de concentracións baseadas en molaridad e normalidade e ou seu significado biolóxico 5F.6 Cálculos posológicos 5F.7 Cálculos relativos á velocidade de administración de mesturas intravenosas

6F. Farmacoterapia en función dos problemas máis frecuentes	6F.1 Axentes antiinfecciosos inespecíficos: antisépticos. 6F.2 Antimicrobianos: Sulfonamidas, Quinolonas, Antibióticos beta-lactámicos, Macrólidos, Aminoglucósidos, Tetraciclinas, outros. 6F.3 Terapéutica das micosis. 6F.4 Terapéutica farmacolóxica da tuberculosis. 6F.5 Inmunoterapia: activa y pasiva. 6F.6 Terapéutica farmacolóxica dos desórdenes do crecimiento celular. 6F.7 Medicamentos utilizados en Anestesia. 6F.8 Medicamentos de acción neuropsíquica. 6F.9 Medicamentos contra o dor. 6F.10 Medicamentos do sistema cardio vascular. 6F.11 Hemostáticos y anticoagulantes. 6F.12 Medicamentos de acción sobre o aparello respiratorio. 6F.13 Medicamentos de acción sobre o aparello dixestivo. 6F.14 Medicamentos de acción sobre o metabolismo. 6F.15 Medicamentos de acción sobre enfermidades endocrinas. 6F.16 Equilibrio hidroelectrolítico e solucións IV que o modifican 6F.17 Nutrición parenteral
7F. Efectos adversos dos medicamentos	7F.1 Tipos de reaccións adversas a medicamentos e mecanismos implicados. 7F.2 Sistemas de notificación. 7F.3 Prevención de erros de medicación.
1D. PARTE I: Nutrición e dietética: Desenvolvemento histórico da nutrición e da dietética, o concepto de nutrientes e enerxía	Conceptos: Alimento/Nutriente, Alimentación/Nutrición. Nutrientes: Clasificación, funcións, fontes alimentarias, inxesta recomendada. Carbohidratos. Proteínas. Graxas. Vitaminas e minerais. Auga e electrolitos
2D. PARTE II: Factores que determinan as necesidades enerxéticas, necesidades e recomendacións nutricionais.	Normas da dieta equilibrada en poboación sa Dixestión e absorción: fases, mecanismo, regulación do proceso Metabolismo e regulación de glucemia
3D. PARTE III: Estudio de los alimentos como fuente de energía y nutrientes.	Alimentos: Composición, conservación, etiquetado. Cereales, tubérculos, legumbres, frutas, verduras, hortalizas, lácteos, carnes, pescados, huevos, grasas, dulces, bebidas, alimentos funcionales, transgénicos
4D. PARTE IV: Modificacións que sofren vos alimentos cos procesados	Nutricionais Organolépticas Microbiológicas, etc.
5D. PARTE V: Estudo da alimentación das persoas sas nos distintos momentos do ciclo vital	Recomendacións da alimentación saudable segundo ciclo vital e actividade en: Lactante, preescolar, escolar e adolescente Embarazo e lactación Menopausa e envellecemento Deporte
6D. PARTE VI: Estudo da valoración do estado nutricional dos individuos	Valoración do estado nutricional nas diferentes idades e patoloxías Calculo das necesidades nutricionais segundo estado nutricional
7D. PARTE VII: Dietoterapia en función das patoloxías máis frecuentes	Obesidade, diabetes e desordenes alimentarios Patoloxías gastrointestinales Patoloxías cardiovasculares e renais Nutrición en situacións especiais: oncolóxicos, grandes queimados, neurológicos, etc. Nutrición enteral: vías, indicacións, tipos de formulas, administración e complicacións

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	55	110	165
Resolución de problemas	5	19	24
Seminario	5	10	15
Estudo de casos/análises de situacións	8	13	21

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición

Lección maxistral	Nas sesións maxistrais o profesor exporá, de maneira detallada e estruturada, os temas reflectidos no programa da materia. Suxerirase ao alumnado, en función das súas preferencias, que profunde naqueles aspectos do programa que máis lle interesaron, para o que deberá manexar a bibliografía adecuada. Aplicable a Farmacoloxía: realizarase unha proba escrita de tipo preguntas longas. Aplicable a Dietética: realizarase unha proba de tipo test
Resolución de problemas	Aplicable a Farmacoloxía: Analizaranse aspectos cuantitativos inherentes á Farmacoloxía, tales como manexo de concentracións, cálculos posolóxicos, aplicacións dos conceptos de mol e equivalente aos sistemas biolóxicos, cálculo de velocidade de infusión, etc. Realizarase unha proba escrita
Seminario	Trataranse temas que durante o curso tivesen un especial interese para o alumnado, buscando a participación dos mesmos (como complemento ás sesións maxistrais).
Estudo de casos/análises de situacións	Aplicable a Dietética: Realizaranse fichas (como complemento da lección maxistral) de casos prácticos en grupos de traballo, onde os estudantes deben establecer unha pauta nutricional adecuada a cada situación, manexando a bibligrafía correspondente. Realizarase unha proba escrita

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	.A atención personalizada ao alumno farase nos horarios establecidos para o efecto no plan docente da materia.
Estudo de casos/análises de situacións	A atención personalizada ao alumno farase nos horarios establecidos para o efecto no plan docente da materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Lección maxistral	Avaliarase mediante probas de resposta longa e/ou test. A cualificación será suspenso, aprobado, notable, sobresaliente ou M.H., co seu correspondente equivalencia numérica. A parte de farmacoloxía representa o 60% e a de dietética o 15%	75	
Resolución de problemas	Aplicable a Farmacoloxía: Realizarase unha proba na que se exporán dous problemas. A cualificación será apto ou non apto. Para superar a parte de Farmacoloxía será necesario alcanzar a cualificación de apto neste apartado.	1	
Seminario	Avaliable conxuntamente con proba correspondente a sesión maxistral. A parte de Famacología representa o 6,67% e a de Dietética o 3,33%	10	
Estudo de casos/análises de situacións	Aplicable a Dietetica: Realizarase un documento de recomendacións ao paciente dalgunha/as patoloxías tratadas nos grupos de traballo	13	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Aplicable a Farmacoloxia

Para superar a parte de farmacoloxía ou alumno deberá alcanzar a cualificación de apto no apartado de Resolución de problemas e/ou exercicios.

Aplicable a Dietética:

Para superar a parte de Dietética o alumno deberá alcanzar a cualificación de apto nos dous apartados: Probas tipo test e Estudo de casos/análises de situacións.

Los correos de los profesores son los siguientes: adolfo.paradela.carreiro@sergas.es flora.barreiro.perez@sergas.es

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Castells Molina S, Hermández Pérez M., **Farmacología en enfermería**, 3ª,

Lorenzo P, Moreno A, Leza JC, Lizasoain I, Moro MA, **Velázquez. Farmacología Clínica**, 18,

Laurence L. Brunton, John S. Lazo, Keith L. Parker., **Goodman & Gilman. Las bases farmacológicas de la terapéutica**, 12,

Flórez J, **Farmacología humana**, 5,

Michael Adams, Norman Holland, **Farmacología para enfermería**, 2,

Base de datos del Consejo General de Colegios Oficiales de Farmacéuticos, **https://botplusweb.portalfarma.com/**,
Vademecum, **http://www.vademecum.es/medicamentos-a_1**,
Centro de Información online de Medicamentos de la AEMPS,
http://www.aemps.gob.es/cima/fichasTecnicas.do?metodo=detalleForm,
Biblioteca Virtual del Sistema Sanitario Público Galego,
http://www.sergas.es/MostrarContidos_Portais.aspx?IdPaxina=60600&Idioma=es,
EMA (European Medicines Agency),
http://www.ema.europa.eu/ema/index.jsp?curl=pages/medicines/landing/epar_search.jsp&mid=WC0b01ac058001d124,
Biblioteca Cochrane Plus, **http://www.update-software.com/clibplus/clibplus.asp**,
Sitio web Fisterra, **http://www.fisterra.com/**,
P. Cervera; J. Clapés; R. Rigolfas, **Alimentación y dietoterapia**, 4ª,
Aranceta J, Serra L., **Guía de alimentos funcioanales**,
Botella F, **Apoyo Nutricional en el Paciente Oncológico**,
Gómez L, Pinillos S, **Guía pediátrica para la administración de fármacos por sonda de alimentación (2008)**,
Coordinación: Dra. Mercè Planas, **Valoración nutricional en el anciano. Recomendaciones prácticas de los expertos en geriatría y nutrición**,
M León Sanz; S. Celaya Pérez, **Manual de Recomendaciones Nutricionales al Alta Hospitalaria**, 1ª,
Estrategia NAOS. MSC, **http://www.naos.aesan.msssi.gob.es/**,
Federación Española de Sociedades de Nutrición, Alimentación y Dietética, **http://www.fesnad.org/**,
Fundación dieta Mediterránea, **http://dietamediterranea.com/**,
Sociedad Española para el Estudio de la Obesidad, **http://www.seedo.es/**,
Salud desde la Alimentación, **http://www.henufood.com/nutricion-salud/**,
Asociación Española de Pediatría, **http://www.aeped.es/**,
The European Food Information Council, **http://www.eufic.org/index/es/**,
Sociedad de Nutrición y dietética de Galicia, **http://www.sonudiga.org/**,
Confederación de consumidores y usuarios, **http://www.cecu.es/**,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermaría clínica I				
Materia	Enfermaría clínica I			
Código	V52G140V01204			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Álvarez Rodríguez, Teresa			
Profesorado	Álvarez Rodríguez, Teresa			
Correo-e	teresa.alvarez.rodriguez@sergas.es			

----- GUÍA DOCENTE NON PUBLICADA -----

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermaría clínica II				
Materia	Enfermaría clínica II			
Código	V52G140V01205			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Vázquez Gallardo, Rafael			
Profesorado	Vázquez Gallardo, Rafael			
Correo-e	rafael.vazquez.gallardo@sergas.es			
Web	http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	O obxectivo da materia ue o alumno adquira conocementos basicos sobre as principais patoloxia do temario (relacionadas cos problemas dixestivos, funci musculo-esqueletica, inmunitarios, neuroloxicos, visuais e auditivos. As patoloxia estudaranse desde o punto de vista enfermeiro, introducindo os diagnosticos de enfermaria que correspondan en cada caso cos seus principais coidados			

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B7	Saber comprender, sen prexuizos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, crenzas e valores, además de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
C28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde
C30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de coidados e realizar a súa avaliación
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
C32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo
D1	Capacidade de analise e sintese
D2	Capacidade de organizacion e planificación
D3	Capacidade de xestion de la informacion
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacions interpersoais
D7	Razoamento critico
D8	Aprendizaxe autonomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espiritu emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Ser capaz de deseñar coidados nas principais enfirmidades relacionadas co aparello digestivo, locomotor, organos dos sentidos, sistema nervioso e inmunitario.	A1 A2 A3 A4 A5	B7 B8	C28 C29 C30	
Ser capaz de planificar e prestar coidados nas principais enfirmidades sistemicas		B7 B8	C31 C32 C33	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Ser capaz de prestar asistencia centrada no paciente, utilizando os diagnosticos de enfarmeria e as actividades derivadas das patoloxias estudadas		B7 B8		

Contidos

Tema	
1. O paciente con problemas dixestivos	- Fisiopatología do aparello dixestivo - Valoración do paciente con problemas dixestivos - Alteracións da cavidade oral - Alteracións do esófago - Coidados de enfermaría ao pacientecon trastornos orais e esofágicos - Alteracións na cavidade gástrica - Coidados de enfermaría a pacientes con trastornos gástricos - Alteracións intestinais - Coidados a pacientes con trastornos intestinais - Alteracións do fígado e das vías biliares - Coidados a pacientes con trastornos hepatobiliares - Alteracións pancreáticas - Coidados a pacientes con trastornos pancreáticos
2. O paciente con enfermidades do aparello locomotor e enfermidades sistémicas	- Fisiopatoloxía do sistema musculoesquelético - Valoración das paciente - Alteracións articulares - Coidados de enfermaría a pacientes con problemas articulares, osteoporoses e osteomielitis - Lesións do membro superior e cintura escapular - Coidados de enfermaría a pacientes con trastornos do membro superior e cintura escapular - Lesións do membro inferior e cintura pélvica - Coidados de enfermería a pacientes con trastornos do membro inferior e cintura pélvica - Alteracións osteoarticulares que requiren cirurxía - Coidados na cirurxía osteoarticular - Esclerodermia e outras enfermidades do tecido conxuntivo - ELES. Miopatía inflamatorias. Amiloidosis
3. O paciente con problemas nos órganos dos sentidos	- Fisiopatoloxía do órgano da visión - Valoración do paciente con alteracións oftalmolóxicas - Problemas inflamatorios e infeccións oftalmológicas - Alteracións oftalmolóxicas que requiren cirurxía - Coidados de enfermaría nos problemas e cirurxía oftalmolóxica - Fisiopatoloxía de nariz, garganta e ouvido - Valoración e problemas xerais de pacientes con alteracións ORL - Coidados de enfermaría en pacientes con problemas e cirurxía ORL - Coidados de enfermaría nas urxencias ORL

4. O paciente con problemas neurolóxicos	- Fisiopatoloxia do sistema neurolóxico - Valoración do paciente con alteracións neurolóxicas - Cefalea - Alteracións do nivel de conciencia - Valoración do paciente inconsciente - Convulsións - Accidente cerebro-vascular - Trastornos neuromusculares. Enfermidades desmielinizantes - Infeccións do SNC - Polineuropatías e mononeuropatías - Enfermidades dos nervios craniais - Tumores do sistema nervioso - Demencia Coidados de enfermaría do paciente con problemas neurolóxicos
5. O paciente con problemas inmunitarios	- Bioloxía dos llinfocitos B e T - HLA e enfermidade - Mecanismo de posta en marcha da resposta inmunitaria - Reaccións inflamatorias de hipersensibilidad - Autoinmunidad - Inmunodeficiencias - Coidados de enfermaría a pacientes con trastornos inmunitarios
6. O paciente diabético	- Fisiopatoloxía e tipos de diabetes - Complicacións - Coidados de enfermería

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	40	80	120
Obradoiro	2	2	4
Seminario	8	14	22
Probas de tipo test	2	0	2
Probas de resposta curta	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Obradoiro	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou en grupo que desenvolven os estudantes.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	personalizada e mediante email

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Lección maxistral	Asistencia e participaciónnasclases magistrales	10	
Obradoiro	Asistencia e actitude	5	
Seminario	Asistencia e presentación de traballos relacionados	5	
Probas de tipo test	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades	20	
Probas de resposta curta	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e breve en base aos coñecementos que teñen sobre a materia.	60	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación de Xullo: Gardaránse as notas correspondentes a asistencia, obradoiros e seminarios. Faráse una proba de resposta curta que suporá o 80 % da nota final

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Lemone, **Enfermería Médico-Quirúrgica**, 4ª,
Harrison, **Principios de Medicina Interna**, 19ª,
Swearingen, **Manual de enfermeríaMédico-Quirúrgica**, 6ª,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas I/V52G140V01208

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermaría comunitaria II/V52G140V01206
Xestión de enfermaría/V52G140V01207

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101
Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103
Fundamentos de enfermaría/V52G140V01107
Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203
Introdución á enfermaría clínica/V52G140V01201

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermaría comunitaria II				
Materia	Enfermaría comunitaria II			
Código	V52G140V01206			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	del Campo Pérez, Victor			
Profesorado	del Campo Pérez, Victor López Martínez, José Ramón			
Correo-e	victor.delcampo.perez@sergas.es			
Web	http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	O estudo desta materia permite adquirir os coñecementos sobre Epidemioloxia de enfermidades transmisibles e prevención *enf. crónicas, así como os principios de promoción e prevención da saúde			

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saude
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a sua seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionales como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demáis persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
C19	Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade
C20	Capacidade para describir os fundamentos do nivel primario de saúde e as actividades a desenvolver para proporcionar uncoidado integral de enfermaría ao individuo, a familia e a comunidade
C21	Comprender a función e actividades e actitude cooperativa que o profesional ha de desenvolver nun Equipo de Atención Primaria de Saúde
C22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade
C23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do ámbito, para atender ás persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade

C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
C25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade
C26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos poboacionais, identificando as posibles causas de problemas de saúde
C27	Formar e informar, facilitar e apoiar a saúde e o benestar dos membros da comunidade, cuxas vidas están afectadas por problemas de saúde, risco sufrimento, enfermidade, incapacidade ou morte
D1	Capacidade de analise e sintese
D2	Capacidade de organizacion e planificación
D3	Capacidade de xestion de la informacion
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacions interpersoais
D7	Razoamento critico
D8	Aprendizaxe autonomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espiritu emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de identificar as necesidades de saúde das poboacións e grupos de interese en saúde pública	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B4 B6 B8 B9 B10	C19 C20 C21 C24	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Saber aplicar *intrvenciones de formación para a saúde para contribuír a resolver problemas de saúde colectivos		B3 B5 B9 B11 B15 B16 B17	C22 C23 C25 C27	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Ser capaz de realizar enquisas epidemiolóxicas e resolver estudos epidemiolóxicos de brotes de enfermidades ou situacións desfavorables en relación coa saúde	A1	B3 B6 B8 B11	C23 C26	D1 D2 D3 D4 D5

Contidos

Tema	
Epidemioloxía das enfermidades transmisibles:	Concepto de enfermidade transmisible e infecciosa, enfermidades emerxentes. -Enfermidades transmisibles por vía aérea, dixestiva, por contacto, por zoonosis, enfermidades vectoriales, infeccións nosocomiales, boletíns epidemiolóxicos. Brotes epidémicos.
Epidemioloxía e prevención das enfermidades cónicas:	Estratexias de prevención. As enfermidades cardiovasculares. O cancro. Actividade física e saúde. Alimentación e saúde pública. Epidemioloxía e prevención da obesidade. Epidemioloxía e prevención dos accidentes. Saúde laboral.
Conceptos xerais e bases da Educación para a Saúde:	-O proceso ensino/aprendizaxe. A Educación como proceso *comunicativo. -Enfoques e modelos de EPS. -Planificación de programas e/ou actividades de EPS. -Métodos e medios de EPS. -EPS en grupos, dinámica de grupos. -Enfermaría *transcultural.

Principios xerais da Atención Primaria e Promoción da Saúde:	-Marco xeral da Atención Primaria. Antecedentes históricos. Marco legal. Reforma da Atención Primaria na Comunidade Autónoma de Galicia. O futuro da Atención Primaria. -Organización e funcionamento da Atención Primaria. O Equipo de Atención Primaria. Funcións e actividades de enfermaría dentro do equipo de Atención Primaria. -A consulta de enfermaría. Tipos e organización da consulta. Entrevista clínica. Axenda de enfermaría. -A Visita Domiciliaria. Etapas. Intervención familiar. Atención domiciliaria a pacientes inmobilizados e *teminales. Coidadores informais. A enfermaría de ligazón.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	16	9	25
Titoría en grupo	12	9	21
Lección maxistral	66	104	170
Probas de tipo test	9	0	9

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Atención personalizada co profesor ou mediante email
Seminario	Atención personalizada
Titoría en grupo	Atención en grupo

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.	40	
Probas de tipo test	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades.	60	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Proba de avaliación de resposta múltiple (tipo test) que se complementa coa valoración de seminarios previa.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Piédrola Gil, **Medicina Preventiva y Salud Pública**, 12º Edición, 2016

Araceli García Suso, **Enfermería Comunitaria. Bases teóricas.**, 1º Edición,

Hernández. Aguado. Gil. Delgado. Bolumar, **Manual de Epidemiología y Salud Pública. Para lincenciatura y Diplomaturas en Ciencias de la salud.**, 1º Edición,

Enrique Ramos Calero, **Enfermería Comunitaria. Métodos y Técnicas**, 1º Edición,

Martin Zurro, **Atención familiar y salud comunitaria**, 1ª Edición, Elsevier, 2011

José Ramón Martínez Rafael del Pino, **Manual práctico de enfermería comunitaria**, 1ª Edición, Elsevier, 2013

Recomendacións
Materias que continúan o temario
Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203
Xestión de enfermaría/V52G140V01207

Materias que se recomenda ter cursado previamente
Enfermaría comunitaria I/V52G140V01104
Estatística: Estatística/V52G140V01106
Fundamentos de enfermaría/V52G140V01107

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Xestión de enfermaría				
Materia	Xestión de enfermaría			
Código	V52G140V01207			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Álvarez Aragón, Francisco José			
Profesorado	Álvarez Aragón, Francisco José			
Correo-e	gestion.eue@gmail.com			
Web	http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	O propósito fundamental desta materia consiste en proporcionar aos futuros enfermeiros a formación necesaria que lles permita desenvolver actividades de xestión e administración nos servizos de saúde e utilizar os recursos con criterios de eficiencia. Identificar as características da xestión que se realiza como membro dunha empresa de saúde, sendo capaz de identificar e coñecer o produto sanitario, así como a carteira de servizos, o método de resolución de problemas e de toma de decisións, analizar os compoñentes dos procesos e describilos, explicar o concepto de calidade e seguridade así como as súas repercusións nunha empresa de servizos sanitarios, promovendo a avaliación da súa actividade e orientando as súas accións en función de obxectivos			

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicaciones éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
B13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionales como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demáis persoal das organizacións asistenciais
C46	Identificar as características da función directiva dos servizos de enfermaría e a xestión de coidados
C47	Coñecer e ser capaz de aplicar as técnicas de dirección de grupos
D1	Capacidade de analise e sintese
D2	Capacidade de organizacion e planificación
D3	Capacidade de xestion de la informacion
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacions interpersoais
D7	Razoamento critico
D8	Aprendizaxe autonomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espiritu emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Ser capaz de aplicar a politica de calidade asistencial e avaliacion da calidade dos servizos de enfermaria	A1 A2 A3 A4 A5	B12 B13 B15	C46 C47	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Nova		B13 B15	C46	D1 D2 D3 D4 D5 D7 D8

Contidos	
Tema	
1. Proceso administrativo en los servicios de salud	- Introducción a la gestión de los Servicios de Enfermería. - Teorías administrativas clásicas. - Teorías administrativas de las Relaciones Humanas y Teorías Modernas. - El Proceso Administrativo: Etapas
2. Análisis de los entornos sanitarios	- Introducción a los sistemas de salud. - Tipos y clasificación de los sistemas de salud.
3. Politicas sanitarias: Central y autonómicas	- Sistema Nacional de Salud. - Sistema de Salud en Galicia
4. Politicas sanitarias mas significativas a nivel mundial	- Principales Sistemas de Salud en el mundo - Utilidad de los elementos teóricos y metodológicos de la disciplina enfermera en la gestión
5. Gestión de servicios de enfermería: Caracteristicas y procesos	- Gestión, Administración y Enfermería - La administración y el cuidado enfermero - La gestión por procesos en los servicios de enfermería - Dirección y Liderazgo en la Gestión
6. Concepto de calidad y seguridad	- Calidad en la atención sanitaria - La investigación científica como estrategia para garantizar la calidad
7. Politica de calidad asistencial y evaluación de la calidad de los servicios de enfermería	- Garantía de calidad de los cuidados enfermeros - Indicadores de calidad - Evaluación y control

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	40	70
Seminario	10	20	30
Presentacións/exposicións	10	20	30
Probas de tipo test	1	4	5
Traballos e proxectos	0	15	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Presentacións/exposicións	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.

Atención personalizada	
Probas	**Descrición**

Traballos e proxectos	Faranse tutorias individualizadas via e-mail ou presenciais cando sexa necesario. Faranse atencións individual ou en pequeno grupo, coa finalidade de atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Lección maxistral	Asistencia as exposicions por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.	20	
Presentacións/exposicións	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.	20	
Probas de tipo test	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades.	40	
Traballos e proxectos	El alumno elaborará una serie de trabajos en relacíon con el temario. Se evalúa mediante la valoración de la comunicación, del contenido y de como respondan a las preguntas que le hagan sus compañeros y el profesor.	20	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Igual que la primera. En la segunda oportunidad deberá superar la parte pendiente de la primera. La asistencia se puntuará sólo en la primera

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Mompart MP. y Durán M., **Administración y Gestión.**, 2001,

Ayuso D. y Grande R.F., **La gestión de enfermería y los servicios generales en las organizaciones sanitarias**, 2006,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas clínicas I				
Materia	Prácticas clínicas I			
Código	V52G140V01208			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Álvarez Rodríguez, Teresa			
Profesorado	Álvarez Rodríguez, Teresa			
Correo-e	teresa.alvarez.rodriguez@sergas.es			
Web	http://http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	Esta materia achegará os coñecementos, habilidades e destrezas necesarias para o manexo das intervencións e actividades, relacionadas cos coidados, que se corresponden en xeral coas necesidades básicas do ser humano e as súas posibles alteracións e especificamente cos coidados relacionados coa atención que presta a enfermeira en determinadas situacións de saúde/enfermidade: - Atención de enfermaría ás persoas sometidas a intervención cirúrxica. - Atención de enfermaría ás persoas con trastornos da función respiratoria, renal e urinaria, endócrina e metabólica, dixestiva, cardiovascular, neurolóxicas, con trastornos da función muscular e esquelética e con alteracións da función cognitiva/perceptiva.			

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B7	Saber comprender, sen prexuizos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, crenzas e valores, ademáis de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a sua seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicaciones éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
B13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionales como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demáis persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial

B18	Aplicar estratexias para adoitar medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribuan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidad e avanzada e/ou terminal
C4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicacion en os coidados de saúde
C11	Establecer unha relación empática e respectuosa co/a paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
C17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas
C18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo
C49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia
D1	Capacidade de analise e sintese
D2	Capacidade de organizacion e planificación
D3	Capacidade de xestion de la informacion
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacions interpersoais
D7	Razoamento critico
D8	Aprendizaxe autonomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espiritu emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de participar nos coidados que teñan como finalidade garantir o maior grado de independencia das persoas nas suas necesidades mais básicas, fomentando unha optima relacion interpersoal que sexa garante da dignidade e confidencialidade	A1	B1	C4	D1
	A2	B3	C8	D2
	A3	B4	C11	D3
	A4	B7	C17	D4
	A5	B8	C18	D5
		B9	C29	D6
		B10	C31	D7
		B11	C33	D8
		B12	C49	D9
		B13		D10
		B14		D11
		B15		
		B16		
		B17		
		B18		

Contidos

Tema	
I. Preparación e administración de medicacións.	I. 1 Preparación e administración de medicacións IM., IV., sb., I. 2 Purgado de sueros e canalización venosa.
II. Recollida de mostras	II. 1 Mostras de sangue. II. 2 Gasometría arterial
III. Control da infección	III. 1 Asepsia, hixiene de mans. III. 2 Posta e retirada de luvas estériles
IV. Coidado da ferida e apósitos.	IV. 1 Coidados da ferida. IV. 2 Cambio de apósito. IV. 3 Retirada de puntos e grapas.
V. Sondaxes	V. 1 Sondaxe vesical. V. 2 Sondaxe nasogástrico.

VI. Aspiración.	VI. 1 Aspiración orotraqueal. VI. 2 Coidados da traqueostomía.
VII. GACELA e SILICON	VII. 1 Planificación de coidados con programa GACELA. VII. 2 Administración de medicación con programa SILICON.
VIII. Riscos Laborais.	VIII. 1 Como previr e actuar ante riscos de obxectos punzantes e riscos biolóxicos.
IX. Mecánica corporal	IX. 1 Mobilización e xiros de pacientes con diferentes problemas.
X. Vendaxes.	X. 1 Vendaxes básicos: circular, en espiga, en oito.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas clínicas	190	9	199
Prácticas de laboratorio	22	0	22
Observación sistemática	2	0	2
Informes/memorias de prácticas externas ou prácticum	0	2	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas clínicas	Realízanse nas Unidades asistenciais Médicas e Cirúrxicas. en forma de rotatorio clínico independente, permiten incorporar os valores profesionais, competencias de comunicación asistencial, integrando na práctica profesional os coñecementos, habilidades e actitudes da Enfermaría, baseados en principios e valores, asociados ás competencias descritas que conforman o Título.
Prácticas de laboratorio	Realízanse na aula de simulación logo de repaso de conceptos ou dúbidas/suxestións formuladas, con posterior demostración por parte da profesora da técnica a desenvolver e repetición das alumnas/vos ata lle realización correcta da técnica/procedemento que corresponda. Realízanse talleres de: - GACELA,SILICON, se llevan a cabo na aula de ordenadores. - Mobilización de pacientes. - Vendaxes sinxelas. - Prevención de riscos laborais.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	Realizarase mediante titorias na aula de simulación ou ben por email.
Prácticas clínicas	Realizarase na Unidade donde esta realizando as prácticas clínicas ou ben por email.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Prácticas clínicas	Informe da supervisora da Unidade onde realizan as prácticas, ao rematar a rotación, con asesoramento das enfermeiras que as tutelaron, mediante observación e cubrición dun informe achegado pola profesora.	25	B1 C4 B3 C8 B4 C11 B7 C17 B8 C18 B9 C29 B10 C31 B11 C33 B12 C49 B13 B14 B15 B16 B17 B18

Prácticas de laboratorio	Avaliación por observación, na simulación de procedementos/tecnicas, e cubrición dun informe por a profesora da materia.	20	A1 B3 A2 A3 A4 A5	C31	
Observación sistemática	Observacións recollidas nun caderno, por a profesora da materia, nas visitas as Unidades, para valoración das prácticas clínicas	25		C4 C8 C11 C17 C18 C29 C31 C33 C49	
Informes/memorias de prácticas externas ou prácticum	Avaliaranse os casos ben resoltos, a estrutura, presentación no caderno que se entregará ao finalizar a rotación polas unidades Médicas e Cirúrxicas. Informe de auto avaliación que realiza o alumno ao longo das rotacións nas unidades correspondentes.	30			D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11

Outros comentarios sobre a Avaliación

A avaliación de Xullo será continuidad pra acadar as competencias non conseguidas en Xuño.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Jamieson. Whyte. Mc. Call., **Procedimientos de enfermería clínica**, 2008 5ª,

Mccloskey y cols, **Clasificación de Intervenciones de Enfermería NIC**, 2009 5ª,

Moorheard y cols, **Clasificación de resultados NOC**, 2009 5ª,

Johnson y cols, **Interrelaciones NANDA NOC NIC**, 2007 2ª,

SandraF., **De las técnicas básicas a las avanzadas**, 2009 7ª,

NANDA, **Diagnósticos enfermeros Definición y Clasificación**, 2014,

Bibliosaude,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermaría clínica II/V52G140V01205

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Ética e lexislación/V52G140V01202
Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101
Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103
Estatística: Estatística/V52G140V01106
Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105
Fundamentos de enfermaría/V52G140V01107
Enfermaría clínica I/V52G140V01204
Introdución á enfermaría clínica/V52G140V01201